

OBSERVACIONS:

- Abans de realitzar els exercicis és important **llegir al llibre de text** l'explicació corresponent a cada unitat.

- No utilitzis el solucionari per fer les activitats, sinó després d'haver-les fet.

- El dia de l'examen cal lliurar el **dossier d'activitats** fet, corregit amb vermell i grapat.

-Els alumnes de 2nC que no van presentar els glossaris o els tenien suspesos, cal que els lliurin el dia de l'examen. (Veure moodle).

Unitat 1. El text expositiu.Estructura

1. Llegeix atentament aquest text i fes les activitats següents:

Llegir, llegir Espriu, llegir poesia

Ara es publiquen més llibres que mai, però molta gent lamenta –segurament amb raó– que es llegeix poc. Acaba de sortir una informació estranyíssima que diu que els joves que llegeixen ja no són tan «estigmatitzats» com abans. Ves quina sort! En tot cas, una cosa és certa: estem encarant una autèntica revolució cultural que encara no sabem on ens portarà. La nova cultura audiovisual és poderosa i atractiva. Segur que tindrà adeptes nous, gent que s'hi enganxarà i que no s'hauria enganxat als llibres. Per aquí, alguna cosa hi guanyarem. I els llibres també hauran de cedir un xic d'espai. El resultat final és imprevisible. Estic convençut, però, que els que no sàpiguen combinar la cultura lectora i la cultura audiovisual, els que simplement es quedin amb una d'elles, estaran més mal formats i tindran menys oportunitats que els altres. Dilluns va fer vint-i-cinc anys de la mort de Salvador Espriu, massa bo per haver caigut en un oblit tan fort. Però, amb Espriu i sense ell, la poesia continua essent una expressió espiritual i artística de primer nivell. Per això s'han de fixar sèries de lectures obligatòries i de referència per a tots els nostres estudiants. Per això és una llàstima que es redueixin les hores de literatura en el calendari escolar. És clar que, per llegir poesia, s'ha de saber llegir. Vull dir, que s'ha de saber llegir d'una manera especial, lenta, matisada, cadenciosa, rítmica. De fet, el contacte amb la poesia aporta, entre altres coses, precisament això: s'aprèn a llegir bé, s'aprèn a llegir amb sentit, fins i tot més enllà del sentit superficial i obvi. Quan llegim poesia, es desvetllen en nosaltres registres nous, accedim a idees, sentiments, paraules i imatges que ens han resultat fins aleshores imprevisibles, desconeguts, amagats. La poesia, la bona poesia, la d'Espriu i de tants altres, és pura reverberació de sons, de pensaments, de silencis expressius. Escoltar, llegir, recitar poesia és accedir a un nivell diferent de plaer estètic, intel·lectual i moral. [...]

Josep-Maria Terricabras, *El Periódico*

- a. Digues de quin tema es parla en aquest text. Fes-ne un resum.
- b. Com entén l'autor que ha de ser una lectura poètica?
- c. I, en general, què opina sobre la lectura? Què creu que la pot perjudicar?
- d. Quin tipus de text és? Quina estructura presenta?

2. Assenyala, en cada cas, el tipus de relació que hi ha entre les diferents accepcions d'aquests mots polisèmics:

- a) *flaix*: 1. Aparell que produeix un esclat lluminós que permet impressionar una pel·lícula fotogràfica quan no hi ha prou llum natural. 2. Notícia breu i sintètica. 3. Pla de durada molt breu que trenca la continuïtat normal d'una acció cinematogràfica, en què es mostra només un detall característic.
- b) *energia*: 1. Potència activa d'un organisme. 2. Capacitat d'obrar o de produir un efecte. 3. Capacitat d'un sistema físic d'efectuar treball.
- c) *cosmopolita*: 1. Que considera tot el món com a pàtria seva. 2. Que viu tan aviat en un país com en un altre. 3. Que es roba a tot arreu del món. 4. On hi ha sempre gent de molts països.
- d) *colar-se*: 1. Introduir-se sense permís o sense pagar entrada en algun lloc. 2. Passar al davant d'algú, en una cua, sense esperar el torn.
- e) *bala*: 1. Projectil de diverses formes i grandàries que disparen les armes de foc. 2. Petita esfera de terra cuita, de pedra, de vidre o d'altres materials que serveix per a jugar.

3. A continuació tens alguns mots homònims, relaciona'ls amb els seus possibles significats:

MOTS HOMÒNIMS	SIGNIFICATS
deu	Quadre clínic greu.
deu	Nou més un.
deu	Estel.
deu	1a persona del singular del verb <i>moure</i> .
deu	Cinquena nota de l'escala musical.
deu	3a persona del singular del verb <i>deure</i> .
deu	Substància segregada per les glàndules mucoses.
deu	Signe de puntuació.

4. Destria en cada grup de mots, els sinònims dels antònims:

- a) *diversitat*: abundància, unitat, multiplicitat, complexitat, homogeneïtat, varietat.
- b) *exagerar*: disminuir, ampliar, augmentar, minvar, engrossir, reduir.
- c) *fals*: fingit, fictici, real, segur, aparent, legítim.
- d) *lleure*: oci, treball, descans, esbarjo, ocupació, vacances.
- e) *mantenir*: conservar, defensar, malmetre, destruir, alterar, salvar.

- f) *mesclar*: barrejar, triar, remenar, ajuntar, separar, entrecreuar.
 g) *molest*: agradable, carregós, plaent, alleugeridor, emprenyador, impertinent.

5. Busca l'hiperònim de cada sèrie d'hipònims:

- a) cabra, lleó, gossa, mosquit, llangardaix.
 b) poma, pera, mandarina, síndria, albercoc.
 c) fuster, professora, metgessa, infermer, dentista.
 d) pèsols, cigrons, llenties, fesols, faves.
 e) boina, barretina, gorra, bombí, pamela.
 f) taronjada, llimonada, orxata, suc, aigua.
 g) diamant, robí, topazi, safir, maragda.

6. Relaciona cada sentit figurat amb el seu significat:

EXPRESSIONS FIGURADES	SIGNIFICATS
Estar pels núvols. Donar una empenta. Donar veus. Seguir món. Pujar a cavall. Fer-se la barba d'or.	Fer circular una nova. Viatjar. Dominar. Enriquir-se. Ésser car, inabastable. Ajudar, agilitzar.

Unitat 2. El text expositiu. Models

7. Llegeix atentament aquest text i fes les activitats següents:

El blat de moro és considerat per la FAO (Organització d'Alimentació i Agricultura de les Nacions Unides) com a «primera matèria alimentària» mundial, és a dir –segons la definició d'aquesta organització–, un aliment que es menja amb regularitat i en quantitats prou significatives per representar una proporció substancial del subministrament total d'energia. Aquesta definició continua essent vàlida per a bona part d'Amèrica, d'on és originària la planta. La majoria d'indis atribuïen un origen diví a aquest autèntic regal dels déus, que continua essent la base de plats diversos, dels Estats Units i Mèxic al Perú. Als Països Catalans, el blat de moro –dit també *morenc*, *dacsa* o *panís*– es va començar a cultivar a una certa escala cap al segle XVIII. Però tradicionalment, s'ha utilitzat més per a l'alimentació animal que no pas humana. Fins i tot, el consum d'algun dels seus derivats, com la farina o *farro*, en algunes comarques, que després de la guerra espanyola es va haver d'augmentar per la manca d'uns altres aliments, a vegades és associat a temps de fam i misèria. Certs vegetarians han posat de moda la *polenta* italiana, a base de farina de blat de moro, i han oblidat la tradició catalana en aquesta matèria. En síntesi, la utilització tradicional del blat de moro, panís (terres de Ponent) o dacsa (País Valencià) –només d'antics cereals– entre nosaltres ofereix tres formes: panotxes tendres, blat de moro en gra i farina de blat de moro (*farro*). Les

panotxes tendres, fetes normalment a la brasa, es fan al País Valencià i es mengen com un entreteniment de carrer. També al País Valencià són tradicionals les roses de dacsà, el bonic nom tradicional de les crispetes de blat de moro. Se'n fa, a Crevillent i a les Valls del Vinalopó, un torró casolà deliciós, amb sèsam i ametlles.

Jaume Fàbrega, *El Temps*, 26 de gener de 2010

1. Digues de quin tema es parla en cada paràgraf.
2. Digues si el text segueix algun tipus de seqüència temporal. Raona la teva resposta.
3. Amb quina situació certa gent relaciona la farina de blat de moro o *farro*, segons l'autor?
4. Per què la majoria d'indis devien atribuir un origen diví al blat de moro? 5. Què pretén l'autor en l'últim paràgraf?

Unitat 3. El text expositiu. Recursos

8. Llegeix atentament aquest text i fes les activitats següents:

Màrius Sampere (Barcelona, 1928), poeta que es va donar a conèixer l'any 1963 amb un premi Carles Riba publicat el 1968, *L'home i el límit*, ha escrit gairebé el doble de la poesia que ha publicat. Normalment, quan apareixia un llibre, l'editor n'havia tinguts dos sobre la taula a escollir, i el descartat quedava desat. Finalment, tots aquests llibres desats, dotze en total, han deixat de ser inèdits. Edicions del Salobre els ha aplegats en un volum. El títol del volum és el nom d'un dels llibres aplegats, *La ciutat submergida*. Els altres llibres són *Elements insubordinats*, *El fred que dius*, *Qüestions menors*, *Homenatge a Pollock*, *El Déu de les flors i de la mort*, *Poemes per al germà fugitiu*, *Mansions inferiors*, *Univers paral·lel*, *Tres cingles*, *Temps de sibil·les* i *La consagració del caos*. Més endavant, l'editorial li aplegarà l'obra publicada. *La ciutat submergida* no és únicament el títol d'un dels llibres –i finalment el del volum–, és també el títol del primer poema del llibre inèdit, i la tria d'aquest poema-llibre per a batejar tot el recull serà molt escaient. En primer lloc, perquè el qualificatiu *submergida* remet directament al fet que la poesia, en ser inèdita, també restava submergida. I, en segon lloc, perquè consisteix en una definició de la poesia, d'un programa estètic i moral, d'una confessió. El poeta hi comença dient-nos que el poema, acabat d'escriure, esdevé un pont entre dos camins transversals, la memòria i la premonició, els dos costats del pensament, i que el pressentiment és la certesa final que el temps ve a nosaltres des de la ciutat submergida. Per tant, conclou, acabat d'escriure, el poema revela que hi ha una ciutat submergida i els seus habitants «ens visiten i ens omplen de regals, objectes tronats i desllustrats que l'aire i la llum rejoyeneixen». El poeta els accepta de bon gran i «per això –tanca aquí el poema– ens bateja el cor».

Lluís Bonada, *El Temps*, 26 de gener de 2010

1. Digues de quin tema es parla. Fes un resum del text.
2. Digues si el text segueix algun tipus d'ordre. Raona la teva resposta.
3. En algun cas s'utilitza el recurs de la definició? Quan? Per què?
4. Quins connectors podem trobar en el cos del text? De quin tipus són?

Unitat 5. El text argumentatiu. Estructura

9. Llegeix atentament aquest text i fes les activitats següents:

Em moro de ganes d'agafar el taxi rosa

Llegeixo que el taxi rosa no acaba de posar-se en marxa perquè falta una bona part de l'element principal: conductores. Com ja deuen saber, és un servei de taxis, de l'empresa Servitaxi, «conduïts per dones i dirigits a les dones que prefereixin ser ateses per taxistes del seu mateix sexe». [...] Les raons per les quals figura que algunes dones poden voler taxi rosa va explicar-les Begoña Torres, la introductora de la idea: «Moltes dones agraeixen que condueixi una dona, sobretot les grans, perquè els agrada que algú les escolti i els doni conversa, o les joves quan tornen de farra i parlen dels seus *ligues*». O sigui, que instauren un taxi rosa perquè algunes dones que tornen de farra puguin parlar dels seus embolics sexuals. Amb el sistema tradicional d'explicar-ho a les amigues, al psicòleg, a l'exmarit o d'escriure-ho al teu diari, ja no n'hi ha prou. Ara la qüestió és parlar-ne amb una taxista dona. Suposo, doncs, que si no en vols parlar has de demanar un taxi conduït per un home. Però no sé si això està previst per l'empresa o si ho consideraran discriminatori. En tot cas, un home tindria dret a demanar un taxista home per poder parlar amb ell dels seus embolics sexuals, també? Si una dona puja a un taxi conduït per un home i l'home li pregunta pels embolics sexuals, la dona el considerarà groller? Es faran taxis pensant en altres col·lectius discriminats que també tenen ganes de parlar dels seus embolics sexuals, com ara gais o musulmans? Per cert, si no els fa res, m'agradaria explicar-los una cosa que em va passar anit, a les quatre de la matinada. Ell anava una mica begut i jo també...

Empar Moliner, *Avui*, 11 de desembre de 2009

1. Llegeix el text amb atenció, digues de què parla i quina posició pren l'autora davant l'opinió exposada. Raona la teva resposta.
2. Digues a quin àmbit pertany aquest text argumentatiu. Raona la teva resposta.
3. Anomena algun recurs que utilitzi l'autora per tal de fer-nos arribar la seva opinió i exemplifica'l
4. Destria les parts en què podem dividir aquest text argumentatiu i les argumentacions que hi apareixen, i indica-les. On podem trobar la tesi i la conclusió?

Unitat 6. El text argumentatiu. Recursos

10. Llegeix atentament aquest text i fes les activitats següents:

Per què serveix el professor?

Internet ofereix als estudiants molta més informació que no pas l'escola. Però potser fa falta algú que els ajudi a cercar, a filtrar i a seleccionar. En l'allau d'articles sobre el *bulling* a les escoles he llegit un episodi que no definiria propi de *bulling*, sinó com a molt d'impertinència, i tanmateix es tracta d'una impertinència significativa. Es deia, doncs, que un estudiant, per provocar un professor, li hauria demanat: «Perdoni, però en l'època d'Internet, què ha de fer vostè?» L'estudiant deia mitja veritat, [...] perquè abans que res el mestre més enllà d'informar ha de formar. [...] Però l'estudiant no estava dient al professor que no el necessitava [...]. L'estudiant estava dient que avui existeix Internet, la Gran Mare de totes les Enciclopèdies [...]. Li estava dient

que les informacions que Internet li posa a disposició són immensament més àmplies i sovint més aprofundides que aquelles de què disposa el professor. I oblidava un punt important: que Internet li diu «gairebé tot», excepte com buscar, filtrar, seleccionar, acceptar o rebutjar aquelles informacions. D'emmagatzemar informacions noves, a condició de tenir bona memòria, tothom n'és capaç. Però decidir quines s'han de recordar i quines no és un art subtil. Això fa la diferència entre qui ha fet un curs d'estudis regulars (fins i tot si l'ha fet malament) i un autodidacte (fins i tot si és brillant). El problema dramàtic és, però, que potser ni tan sols el professor no sap ensenyar l'art de la selecció, almenys no sobre cada capítol del coneixement. Però almenys sap que ho hauria de saber; i si no sap donar instruccions precises sobre com seleccionar pot donar exemple d'algú que s'esforça a comparar i a jutjar cada vegada allò que Internet li posa a disposició. I finalment pot posar diàriament en escena l'esforç per reorganitzar sistemàticament el que Internet li transmet en ordre alfabètic, dient que existeixen Tamerlà i les monocotiledònies, però no quina és la relació sistemàtica entre aquestes dues nocions. El sentit d'aquestes relacions pot donar-lo només l'escola, i si no ho sap fer s'haurà d'esmerçar a fer-ho. Altrament les tres vocals «a-e-i» (anglès, empresa, Internet) romandran només com la primera part d'un bram d'ase que no pujarà al cel.

UMBERTO ECO, *L'Espresso*, 17 d'abril de 2007

1. Llegeix el text amb atenció, digues de què parla i quina posició pren l'autor davant l'opinió exposada. Raona la teva resposta.
2. Digues quin recurs argumentatiu utilitza i què aconsegueix utilitzant-lo
3. Assenyala on es troben i quina informació aporten la tesi, l'argumentació i la conclusió.
4. Explica l'aspecte negatiu, segons l'autor, d'Internet. Què en penses tu?
5. Digues quin és el connector més utilitzat per contraposar idees. Està inserit en l'oració o separat de l'oració?

11. Llegeix atentament aquest text i fes les activitats següents:

Animals trobats ferits. Què hem de fer?

Què cal fer quan trobem un animal salvatge ferit?

Abans de tot cal no confondre un animal ferit amb un altre fàcil de capturar per manca de por o de capacitat natural per fugir, un fet que pot succeir amb una tortuga o amb les cries de molts animals (mussols, cabirols...). En aquests casos, ens pot semblar que estan abandonats, però de ben segur que els seus pares són a prop vigilant-los sense que nosaltres els puguem veure. Així, doncs, és millor no tocar-los.

Com capturar-lo?

Ens acostarem lentament i en silenci i actuarem amb rapidesa i seguretat, però no bruscament, perquè podríem fer mal a l'animal. Si tenim por d'agafar-lo, podem llençar-li un drap al cap perquè no ens vegi i es tranquil·litzi. El primer que agafarem serà allò que més mal ens pugui fer, en general les urpes i el cap. Per evitar qualsevol accident, serà millor utilitzar guants de cuir i no descuidar-se. Després agafarem les altres parts (ales, potes...) per anar-lo immobilitzant i poder-lo controlar.

On el portem?

Un cop capturat i immobilitzat cal que el portem ràpidament cap a un Centre de Recuperació de Fauna Salvatge. Quan abans i en millors condicions arribi l'animal al Centre, major serà la possibilitat de guarir-lo i, per tant, de retornar-lo a la natura.

En cas que no es pugui portar l'animal a un Centre de Recuperació, cal comunicar-ho, el més aviat possible, als Serveis Territorials del Departament de Medi Ambient.

Extret del web *mediambient.gencat*

1. Digues de quin tipus de text es tracta. Raona la teva resposta.
2. Indica el tema del text i l'àmbit a què pertany.
3. Indica si s'hi expressen ordres o consells. Quins recursos lingüístics s'hi utilitzen?
4. Quins connectors podem trobar al text? Assenyala'ls

12. Llegeix atentament aquest text i fes les activitats següents:

La Majordoma

La Majordoma era una tia-àvia de santa Afra que va acompanyar el bisbe quan va anar a viure a Girona. La Majordoma era una dona de més de cent anys immensament grassa, presumida i xafardera. També tenia anomenada per ser una bona cuinera i per la seva coneixença de les arts esotèriques. Anava vestida amb vestits de colors llampants i esquellerincs per fer notar el seu pas a la gent. Les dots de cuinera de la Majordoma havien fet que inventés menjars molt saborosos que juntament amb la seva coneixença de les arts esotèriques li van permetre que, una vegada que es va enfadar molt, fes que totes les esglésies de Girona quedessin plenes de teranyines amb unes aranyes immenses. Un dia, a causa d'una irreverència cap a sant Narcís, aquest li va retirar els poders que tenia convertint-la en la riota de la ciutat, fins que un bon dia, va tenir una visió que preveia el martiri i la mort de sant Narcís i sant Fèlix. Quan els seus pressentiments es van fer realitat, la Majordoma es va tornar humil i es va dedicar a tenir cura dels malalts i desvalguts. Poc abans de morir, va fer encendre un foc davant de la porta de la catedral i va inventar la sopa de menta. Quan va morir, els gironins que van carregar el seu cos van quedar admirats que malgrat la seva grandària pesés menys que un pardalet.

Extret del web *ciutatdegirona*

- 1 Digues de quin tipus de text es tracta. Raona la teva resposta a través de l'exposició de les característiques del text
- 2 Resumeix els fets que narra el text.
- 3 Indica quatre qualitats de la protagonista i explica per què és un personatge especial.
- 4 Indica l'estructura del text
- 5 Exposa com es presenten els següents apartats en relació al text:
 - a) punt de vista
 - b) temps i espai
 - c) tipus de personatges
 - d) tipus de llenguatge

6 Digues de quin tipus de llegenda es tracta. Raona la teva resposta.

13. Escriu en cada cas la forma de l'article que correspongui:

- a) ___ orgue e) ___ humiliació i) ___ identitat
- b) ___ humanitat f) ___ intenció j) ___ erra
- c) ___ ànec g) ___ estranger k) ___ humà
- d) ___ intensitat h) ___ alarma l) ___ hematoma

14. Escriu en singular cada un dels sintagmes següents:

- a) els estruços e) les ambulàncies i) les intimitats
- b) les oques f) els humoristes j) les unitats
- c) les indústries g) les amigues k) les histèries
- d) les ungles h) les esperances l) els indígenes

15. Completa cada una de les frases següents amb la forma del pronom feble (o dels pronoms febles) que convingui:

- a) **em:** ___ aplaudeix, ___ roba, ajuda ___, va mirar ___.
- b) **et:** ___ oblida, ___ pinta, pentina ___, va trucar ___.
- c) **es:** ___ avorreix, ___ distreu, va descriure ___, va dutxar ___.
- d) **el:** ___ observa, ___ dibuixa, escolta ___, va criticar ___.
- e) **la:** ___ interroga, ___ toca, convida ___, va ajudar ___.
- f) **els:** ___ interpel·la, ___ col·loca, homenatja ___, va penjar ___.
- g) **me + el:** ___ ofereixen, ___ regalaran, dóna ___, va preparar ___.
- h) **me + en:** ___ enamoro, ___ treuen, deixa ___, va afegir ___.
- i) **te + el:** ___ escriu, ___ trenca, omple ___, va fer ___.
- j) **se + el:** ___ imagina, ___ pensava, va beure ___, va posar ___.

16. Completa el text següent amb la combinació de preposició i article que convingui:

La versió **(de + la)** _____ llegenda més popular a Catalunya explica que a Montblanc (Conca de Barberà) hi havia un drac terrible que causava estralls a homes i bèsties. Per apaivagar-lo, s'escollia per sorteig una persona que era donada en sacrifici **(a + el)** _____ monstre. Un dia la sort va assenyalar la filla **(de + el)** _____ rei, que hauria mort a mans de la fera si no hagués estat **(per + el)** _____ aparició d'un bell cavaller que es va enfrontar **(a + el)** _____ drac i el va matar. La tradició afegeix que **(de + la)** _____ sang vessada va néixer un roser de flors vermelles.

17. Completa cada una de les frases següents amb la combinació de preposició i article que convingui:

- a) Com que passàvem **(per + el)** _____ camí vam anar **(a + el)** _____ hort a buscar enciams.
- b) Vam passar **(per + la)** _____ autopista per anar **(a + el)** _____ aeroport.
- c) L'amic **(de + la)** _____ Imma és **(de + el)** _____ Vendrell.
- d) Vaig a **(ca + el)** _____ Ernest **(per + el)** _____ carrer de dalt.
- e) A **(ca + la)** _____ Àngela sempre hi trobes algun **(de + els)** _____ veïns.
- f) Va anar de **(ca + el)** _____ metge **(a + el)** _____ hospital a peu coix.
- g) **(de + el)** hotel **(a + el)** _____ hivernacle hi ha cinc minuts a peu.

Unitat 9. El text poètic.

18. Llegeix atentament aquest text i fes les activitats següents:

La galant noia

Embandereu finestres i torratxes
i venteu les campanes a desdir,
ompliu el got de les millors garnatxes,
mateu dotze pollastres i un garrí.
Que el nunci cridi al ball de les morratxes
i a una òpera amb piano i violí,
i a processó, que jo us daré les atxes
i diners per a música i llatí.
Escampeu pel carrer murtra i jonquilla,
que arribarà la noia que a mi em plau;
té els cabells llargs i curta la faldilla
i un cos de reina que se'n va a sarau.
Quan ella salti de tartana, a fe,
farem un: –Oh! –tot empassant l'alè.

Josep Carner, *Els fruits saborosos*

1. Resumeix els fets que narra el poema
 2. Indica si hi ha rima o no i, si n'hi ha, si és assonant o consonant.
 3. Els versos són d'art major o d'art menor?
-

SOLUCIONARI

1. 1. Respostes model:

Tema: La lectura.

Resum: L'autor creu que la cultura audiovisual és molt poderosa i que s'ha de saber combinar aquesta cultura amb la lectora. A partir d'aquí, recorda Espriu i la necessitat de llegir poesia, de saber llegir poesia.

2. La lectura poètica, segons l'autor, ha de ser especial, lenta, matisada, cadenciosa, rítmica.

3. Creu que la lectura és necessària i que la cultura audiovisual potser la perjudicarà.

4. És un text instructiu.

L'estructura que presenta és:

Introducció: primer paràgraf.

Desenvolupament: segon i tercer paràgrafs.

Cloenda: últim paràgraf.

2. a) Brevetat.

b) Força o capacitat.

c) Obert (present) a tot el món.

d) Introduir-se en algun lloc sense que li pertoqui.

e) Semblança.

3.

MOTS HOMÒNIMS	SIGNIFICATS
deu	Nou més un. 3a persona del singular del verb <i>deure</i> .
moc	1a persona del singular del verb <i>moure</i> .
coma	Substància segregada per les glàndules mucoses. Quadre clínic greu.
sol	Signe de puntuació. Estel. Cinquena nota de l'escala musical.

4. a) *diversitat*: **SIN.:** abundància, multiplicitat, complexitat, varietat **ANT.:** unitat, homogeneïtat

b) *exagerar*: **SIN.:** ampliar, augmentar, engrossir **ANT.:** disminuir, minvar, reduir

c) *fals*: **SIN.:** fingit, fictici, aparent **ANT.:** real, segur, legítim

d) *lleure*: **SIN.:** oci, descans, esbarjo, vacances **ANT.:** treball, ocupació

e) *mantenir*: **SIN.:** conservar, defensar, salvar **ANT.:** malmetre, destruir, alterar

f) *mesclar*: **SIN.:** barrejar, remenar, ajuntar, entrecreuar **ANT.:** triar, separar

g) *molest*: **SIN.:** carregós, empenyador, impertinent **ANT.:** agradable, plaent, alleugeridor

5. a) animal

b) fruita

c) ofici

d) llegum

e) barret

f) beguda

g) pedra preciosa

6.

EXPRESSIONS FIGURADES	SIGNIFICATS
Estar pels núvols.	Ésser car, inabastable.
Donar una empenta.	Ajudar, agilitzar.
Donar veus.	Fer circular una nova.
Seguir món.	Viatjar.
Pujar a cavall.	Dominar.
Fer-se la barba d'or.	Enriquir-se.

7. 1. Respostes model:

Primer paràgraf: breu explicació i origen del blat de moro.

Segon paràgraf: introducció del blat de moro als Països Catalans.

Tercer paràgraf: formes comestibles actuals del blat de moro als Països Catalans.

2. Resposta model:

Sí, va des del seu descobriment a Amèrica, a la seva posterior introducció als Països Catalans, per acabar amb l'estat actual als Països Catalans; per tant, segueix un ordre cronològic.

3. Certa gent ho relaciona amb temps de fam i de misèria.

4. Per representar una proporció substancial del subministrament total d'energia; o sigui, perquè els donava molta energia.

5. Resposta model:

Fer-nos adonar de l'ús autòcton del blat de moro a casa nostra en els nostres dies.

8. 1. Respostes model:

Tema: La publicació d'un llibre que aplega tota l'obra de Màrius Sampere

Resum: Se'ns parla de Màrius Sampere i com es va donar a conèixer com a poeta, i de les seves publicacions, perquè ara s'aplegaran totes (les ja publicades i les inèdites) en una publicació: *La ciutat submergida*. A partir d'aquí, s'explica d'on prové aquest títol i la seva idoneïtat.

2. Sí, va del general al particular. Primer se'ns parla de Màrius Sampere, després de les seves publicacions i, finalment, d'una publicació en concret, la que ha d'aplegar tota la seva obra.

3. Sí, quan parla de «submergida». S'utilitza aquest recurs per explicar per què s'utilitza aquest terme i no un altre, o de la idoneïtat d'utilitzar aquest terme.

4. Finalment, en primer lloc, en segon lloc → Serveixen per introduir arguments.

Per tant → Serveix per determinar la conseqüència.

9. 1. Resposta model:

Parla dels taxis rosa i l'autora s'hi mostra en contra perquè diu que es tracta d'una iniciativa discriminatòria.

2. Resposta model:

Pertany a l'àmbit social, ja que es tracta d'un text que es dona a conèixer a través d'un mitjà de comunicació, el periòdic *Avui*, i es refereix a un punt de vista sobre una qüestió referida a la nostra manera d'enfocar el dia a dia.

3. Resposta model:

Utilitza la ironia, però també les preguntes retòriques. La ironia la trobem en, per exemple, el fragment: «Suposo [...] discriminatori.». Les preguntes retòriques, al llarg del tercer paràgraf.

4. 1r paràgraf: introducció. 2n i 3r paràgraf: argumentacions.

A «Les raons [...] dona.» trobem les raons que donen les persones que defensen aquesta iniciativa i a «Suposo [...] també...» l'autora posa en dubte aquestes argumentacions.

La tesi i la conclusió se sobreentenen; les ha de treure la persona que llegeix el text.

10. 1. Resposta model:

El text parla d'Internet i de la informació que hi podem trobar. L'autor creu que la informació cal saber analitzar-la i/o destriar-la i que això s'ha d'ensenyar a l'escola.

2. El recurs que utilitza és el d'explicar una anècdota. Ho fa per plantejar de manera indirecta l'argumentació i aconseguir un gran poder de convenció.

3. *Tesi:* Internet ofereix molta informació. (Primer paràgraf)

Arguments: Internet ha superat els mestres, però cal saber destriar la informació que hi ha. El professor pot ensenyar les mancances d'Internet. (Segon, tercer i quart paràgraf)

Conclusió: L'escola ha d'ensenyar a resoldre les mancances d'Internet. (Últim paràgraf)

4. A Internet podem trobar molta informació però cal que sapiguem destriar-la i cal que sapiguem relacionar-la i treure'n les conclusions que Internet no ens dona.

Resposta oberta.

5. Es tracta del connector *però* que apareix tant inserit a l'oració com separat de l'oració

11. 1. Resposta model:

Es tracta d'un text instructiu perquè ens dona les instruccions a seguir en cas que ens trobéssim un animal salvatge ferit.

2. Resposta model:

Parla sobre què cal fer si ens trobem un animal salvatge ferit, com capturar-lo i on portar-lo. Pertany a l'àmbit social.

3. Resposta model:

S'hi expressen tant ordres com consells. Utilitza una estructura molt esquemàtica, la forma verbal *cal*, frases simples, verbs en futur i lèxic precís, concís, entenedor i adequat a l'interlocutor.

4. Organitzadors textuais: *abans de tot, després*.

Connectors per contraposar idees: *però*.

Connectors de conseqüència: *així, doncs; per tant*.

Connectors de causa: *perquè*.

Connectors de condició: *si, en cas que*

12. 1. Resposta model:

Es tracta d'una llegenda perquè els fets estan narrats de manera versemblant, tot i que hi hagi elements màgics i/o meravellosos.

2. Resposta model:

Explica la història de la Majordoma, que era una cuinera amb poders, a qui sant Narcís, a causa d'una irreverència, els hi va retirar. Malgrat tot va preveure la mort de sant Narcís i de sant Fèlix, i després de la seva mort es va tornar humil i servicial.

3. Resposta model:

Qualitats: bona cuinera, poderosa (amb poders), vistosa (vestida amb vestits llampants) i irreverent (primer) o humil (després).

És un personatge especial precisament perquè és una persona amb poders.

4. Resposta model:

El text s'organitza en plantejament, nus i desenllaç.

Plantejament: primer paràgraf.

Nus: segon i tercer paràgrafs.

Desenllaç: quart paràgraf.

5. a) *punt de vista*: extern, 3a persona.

b) *temps i espai*: Girona, en l'època de sant Narcís.

c) *tipus de personatges*: hi ha personatges bíblics com sant Narcís i sant Fèlix, i un personatge sobrenatural com és la protagonista: la Majordoma.

d) *tipus de llenguatge*: registre formal.

6. És una llegenda sobre fets i personatges històrics perquè recrea els episodis propis d'un lloc determinat, Girona.

13. a) l'orgue e) la humiliació i) la identitat

b) la humanitat f) la intenció j) la erra

c) l'ànec g) l'estranger k) l'humà

d) la intensitat h) l'alarma l) l'hematoma

14. a) l'estruç e) l'ambulància i) la intimitat

b) l'oca f) l'humorista j) la unitat

c) la indústria g) l'amiga k) la histèria

d) l'ungla h) l'esperança l) l'indígena

15. a) **em**: m'aplaudeix, **em** roba, ajuda'm, va mirar-me.

b) **et**: t'oblida, **et** pinta, pentina't, va trucar-te.

c) **es**: s'avorreix, **es** distreu, va descriure's, va dutxar-se.

d) **el**: l'observa, **el** dibuixa, escolta'l, va criticar-lo.

e) **la**: la interroga, **la** toca, convida-la, va ajudar-la.

f) **els**: **els** interpel·la, **els** col·loca, homenatja'ls, va penjar-los.

g) **me + el**: **me** l'ofereixen, **me'l** regalaran, dóna-me'l, va preparar-me'l.

h) **me + en**: **me n'**enamoro, **me'n** treuen, deixa-me'n, va afegir-me'n.

i) **te + el**: **te** l'escriu, **te'l** trenca, omple-te'l, va fer-te'l.

j) **se + el**: **se** l'imagina, **se'l** pensava, va beure-se'l, va posar-se'l.

16. La versió de la llegenda més popular a Catalunya explica que a Montblanc (Conca de Barberà) hi havia un drac terrible que causava estralls a homes i bèsties. Per apaivagar-lo, s'escollia per sorteig una persona que era donada en sacrifici al monstre. Un dia la sort va assenyalar la filla del rei, que hauria mort a mans de la fera si no hagués estat per l'aparició d'un bell cavaller que es va enfrontar al drac i el va matar. La tradició afegeix que de la sang vessada va néixer un roser de flors vermelles.

17. a) Com que passàvem **pel** camí vam anar **a** l'hort a buscar enciams
b) Vam passar **per** l'autopista per anar **a** l'aeroport.
c) L'amic **de** l'Imma és **del** Vendrell.
d) Vaig a **ca** l'Ernest **pel** carrer de dalt.
e) A **ca** l'Àngela sempre hi trobes algun **dels** veïns.
f) Va anar de **cal** metge **a** l'hospital a peu coix.
g) **De** l'hotel **a** l'hivernacle hi ha cinc minuts a peu.

El text poètic

18. 1. Resposta model:

El narrador demana preparar una gran celebració, sense escatimar en res, perquè ha d'arribar la noia que li agrada, a la qual descriu amb breus trets. Una noia que, el narrador augura, farà que quedin tots bocabadats.

2. Hi ha rima consonant.

3. Els versos són d'art major.